

LITERATURA TRAKTÁTOVÁ

Literárnímu životu po Lipanech dával stále ráz ideologický boj, proti revolučním létům se však změnila jeho povaha. Když bylo roztrženo revoluční hnutí, na místo agitační tvorby, doprovázející revoluční boje a snažící se působit na jejich průběh, nastoupila literatura soustředěná na otázky teoretické a mravní povahy. Tak se znovu intenzivně skládaly polemické spisy a důrazně se uplatňovalo živé slovo kazatelské.

Zvláště oblíbenou literární formou pro řešení aktuálních otázek byl traktát, který svým dosahem ovšem daleko přerůstal oblast náboženskou, protože se v náboženské formě řešily vlastně všechny významné politické a sociální otázky; ať už šlo o boj utrakvistů s římskou reakcí, nebo o spory uvnitř utrakvismu samého, v podstatě šlo vždycky o boj pokrokových sil s reakcí.

MIKULÁŠ Z PELHŘIMOVA (BISKUPEC) TÁBORSKÁ OBRANA

Mikuláš z Pelhřimova (zvaný Biskupec) představuje v ideologickém boji mezi stranou táboorskou, stranou pražskou a katolickou církví oficiálního zástupce strany táboorské. Přesnější životopisná data o něm nacházíme až k r. 1409, kdy se stal bakalářem; r. 1411 byl členem koleje královny Hedviky v Praze, od r. 1415 farářem, nejprve v Kondraci pod Blaníkem, pak v Písku. Zasažoval s velkým zaujetím do ideového boje proti pražským mistrům, ať už šlo o užívání ornátů při mši (hádání ve Zmrzličově domě r. 1420), o hádání na Konopišti r. 1423 nebo o spor v otázce transsubstanciace, tj. přeměny chleba a vína při mši v Kristovo tělo a krev. Zúčastnil se i jednání v Chebu (1432) o účasti husitského poselstva na basilejském koncilu, i samého jednání v Basileji (1433) a po svém návratu bojoval dále proti pražské straně. Po jejím vítězství a po pádu Tábora (1452) byl Biskupec vězněn až do smrti jako radikální politický představitel táborství; zemřel ve vězení kolem r. 1459.

Jeho literární dílo tvoří četné polemiky, postila na Zjevení sv. Jana, latinsky psaná *Táborská obrana* (*Confessio Thaboritarum*) a tzv. Kronika táboorská (*Chronicon sacerdotum Taboriensium*), cenná především jako historický pramen. Latinský jazyk jeho spisů byl vynucen snahou přizpůsobit se v polemice literární formě odůpřce, pražské strany.

V otištěné ukázce z Táborské obrany je přímo programově formulována zásada, v jejímž duchu Biskupec vždy ve svých projevech usiloval o širokou srozumitelnost svých názorů a o přesnost výrazu.